

POLICY BRIEF

Naammattumik inatsiseqarneq, kisitsisitigut paasissutissanik (data) pitsaaneruseq aamma pisortat suliffeqarfiutaanni ilisimasaqarnerulerneq ilaatigut innersuussutaapput IPS-imit aamma Sipineq+-imit LGBTQIA+ inunnt Kalaallit Nunanniittunut atatillugu inuit pisinnaatitaaffiisa eqquutsinneqarnissaat eqqarsaatigalugu.

Naak assigiimmik pineqarnissaq inuit pisinnaatitaaffiini tunngaviummik qitiugaluartoq aamma naak nunat tamalaat isumaqatigiissutaanni assigiimmik pineqarnissaq peqqussutaagaluartoq aamma assigiinngisitsisoqannginnissaa, taamaattoq tamatumuunakkut Kalaallit Nunaanni annertuunik unamminartoqarpoq.

Sipineq+ peqatigalugu IPS-ip tikkuarpaa LGBTQIA+-imut tunngatillugu Kalaallit Nunaanni immikkut unamminartoqartoq ukunuunatigut:

- 1) Assigiinngisitsinermut illersorneqarnissaq
- 2) Kisitsisitigut paasissutissat (data) aamma ilisimasat killeqarnerat
- 3) Timikkut aamma tarnikkut peqqissuseqarnissamut pisinnaatitaaffik

ASSIGIINNGISITSINERMUT ILLERSORNEQARNISSAQ

Ullumikkut inatsisitigut Kalaallit Nunaanni killissarititaasut, LGBTQIA+-tut inuuneqartunik assigiinngisitsinermut illersuisussaasut, naammangillat.

Assigiinngisitsinnginnissamut aamma assigiimmik pineqarnissamut, kinguaassiutinut tunngasutigut sumut sammineq pissutigalugu, suaassuseq sorleq ilisarnaataanersoq aamma suaassusermut sorlermut ilisarnaateqartoqarnerneq assigiinngisitsinnginnissamut inatsiseqanngilaq. Tamatuma kinguneranik assigiinngisitsinermi eqqorneqartut uuttuutit taakku pissutigalugit pinngitsuutitaasinnaangillat inatsisitigullu iliuuseqarnissamut periarfissaqarnatik.

Tamanna ilutigalugu tamatuma kingunerisinnaavaa LGBTQIA+-tut inueqartunut assigiinngisitsineq aamma allanut sanilliullugit uumissorneqartarnertik misigisinnaagaat, tamakkulu tarnikkut peqqissutsimik aamma inuiaqatigiinni allat naligalugit peqataasinnaanerannik sunniinermik kinguneqarsinnaallutik.

Aammattaaq naligiimmik pineqarnissaq anaanaqatigiinnermut aamma ataataqatigiinnermut atatillugu pineqaraangata Kalaallit Nunaanni inatsisit naammanngillat. 2023-mi folketingimi inatsisitigut allannguut akuersissutigineqarpoq Kalaallit Nunaanni arnat marluk qitornartaarsinnaanissaannik periarfissiisoq. Maannamulli angutit marluk qitornartaarnissaannik sulii periarfissiisoqanngilaq.

KISITSISITIGUT PAASISSUTISSAT (DATA) AAMMA ILISIMASAT KILLIFFIAT

Nunarsuarmi tamarmi misissuinerit takutippaat LGBTQIA+ inuit tarnikkut peqqiilliortut, imminut toqunniaraluartut aamma imminut toquttartut kisitsisitigut paasissutissani amerlanerpaajusartut. Misissuinerit takutippaat aammattaaq LGBTQIA+-tut inuuneqartut tassaasut Nunap Inoqqaavi, eqqorneqarnerpaasartut.

Kalaallit Nunaanni LGBTQIA+ tunngasut kisitsisitigut paasissutissat amigaataasorujussuupput.

Kisitsisitigut paasissutissanik peqanngilaq nunami LGBTQIA+ innuttaasoqarneranik paasinarsisitsisunik. Tamanna ilutigalugu Kalaallit Nunaanni aammattaaq nunami LGBTQIA+ innuttaasunut iliuuseqarnissamut pilersaarutit amigaataapput.

2023-mi Naalakkersuisut saqqummersippaat "Qamani - 2023-2028-imut imminut toquttarnermik pitsaaliuinissamut pilersaarut", tassani LGBTQIA+-imut tunngasut ataasinnguamilluunniit taaneqanngillat; aali sisamariaammik ilimanarnerusoq inuup LGBTQIA+-tut inuusut imminut toqoriarnissaanut allanut inuusuttoqatiminut naleqqiullugu.¹

Iliuuseqarnissamut pilersaarutit erseqqissut pisariaqarput Kalaallit Nunaanni LGBTQIA+-tut inuuneqartut atugarisaasa pitsaanerulersinnissaannut aamma pisinnaatitaaffiisa eqquutsinnissaannut, kisianni pilersaarutit taamaattut allattorneqarneranni pingaartuuvoq kisitsisitigut paasissutissanik katersinissaq, taamatut pilersaarutit aamma iliuuseqarnissamut pilersaarutit eqqortumik tunngavilersorneqarnissaannut.

TIMIKKUT AAMMA TARNIKKUT PEQQISSUSEQARNISSAMUT PISINNAATITAAFFIK

Inuit tamarmik pitsaanerpaamik timikkut aamma tarnikkut peqqissuseqarnissaannut pisinnaatitaaffeqarput. Peqqissutsikkut unamminartut/ajornartorsiutit katsorsarneqanngippata, tamakku innuttaasup peqqissusianut aamma inuiaqatigiit aningaasarsiornerannut annertuumik kinguneqarsinnaavoq.

Misissuinerit takutippaat LGBTQIA+-tut inuuneqartut peqqinnissaqarfimmi amerlanerusunik akimmiffeqarnerusartut, taamaattumillu timimikkut aamma tarnimikkut peqqissusiannut mianernarnerusuusut. +

Peqqinnissaqarfimmi sulisut LGBTQIA+-imut tunngasunik ilisimasamikkut/ paasinninnermikkut amigaateqarnerisigut, tarnikkut peqqissutsimut ikiuisinnaannginnerisigut (amerlanertigut assigiinngisitsineq aamma uumissorneqarneq pissutigalugit), hormonikkut katsorsartinnissamut periarfissaqannginneq aamma kinguaassiuutit pillugit naammattumik atuartinneqarsimannnginneq erseqqissaataasinnaapput tassaasut Kalaallit Nunaanni LGBTQIA+-tut inuuneqartut peqqissusiannut unamminartuusunut ilaasut.

Kisitsisitigut paasissutissat siuliani taaneqareersut amigaataanerat pissutigalugu Kalaallit Nunaanni peqqissutsikkut unamminartut kingunerannik misissuinissaq ajornakusoorpoq, kisianni 2023-mi USA-mi tarnikkut peqqissuseq pillugu misissuinerup takutippaa LGBTQIA+ inuit apersorneqartut ilaat tassaasut Nunap Inoqqaavi, taakku 76 procentii akissuteqarput aarleritsannermut ilisarnaatinik misigisaqarsimallutik 65 procentiilu akissuteqarlutik isumatsassimangaarnermut ilisarnaammik misigisaqarsimallutik.

Tamanna ilutigalugu misissuinermi tassani tikkuarneqarpoq LGBTQIA+ inuit apersorneqartut 81 procentii kissaatigigaat tarnikkut peqqissuseq pillugu katsorsarneqarnissamut periarfissaqarnissaq, kisianni 56 procentiisa taamatut katsorsarneqanngitsut.

IPS AAMMA SIPINEQ+ INNERSUUSSUTEQARPUT:

- Assigiimmik pineqarnissaq aamma assigiinngisitsisoqannginnissaa pillugu inatsit ilaatigut suaassuseq, kinguaassiuutinut tunngasutigut sumut sammineq pissutigalugu, kinguaassiuutitigut qanoq ittuuneq, kinguaassiuutitigut qanoq takutitsineq aamma kinguaassiuutitigut qanoq ilisarnaateqarneq pissutigalugit assigiinngisitsinermik unioqqutitsisumik, Kalaallit Nunaanni atuutilersitsisoqassasoq tassunga atasumik maalaaruteqartarfumik.
- Kalaallit Nunaanni ataataqatigiinnissamik akuersisumik inatsisitigut allannguutip akuersissutigineqarnissaanut periarfissap misissorneqarnissaa aamma oqallisigineqarnissaa.
- Anaanaqatigiinneq aamma ataataqatigiinneq inatsisitigut naligiissinneqarnissaa naartunermut atatillugu sulingiffeqartarnermi, erninermi aamma meeravissartaarnermi, taamatut ataataqatigiisooq ernereermermi imaluunniit meeravissartaarnermi anaanaqatigiittoq assigalugu sulingiffeqarsinnaasunngorlugu.

- Kinguaassiuutitut tunngasutigut sumut sammineq aamma kinguaassiuutitigut sumut sammisuuneq Kalaallit Nunaanni innuttaasunik misissuinerni ilanngunneqartarnissaat. Takuuk assersuutit ilanngussami 1-imi.
- Kalaallit Nunaanni LGBTQIA+-tut inuuneqartut qanoq atugaqarnerat pillugu itisiliisumik misissuisoqarnissaa.
- LGBTQIA+-tut inuuneqartut tarnikkut peqqissuseq aamma imminut toqunnissamut eqqarsateqartarnermi pillugit pilersaarutini ilanngunneqartarnissaat.
- Pisortat suliffeqarfiini attuumassuteqartuni ilisimasat pitsaanerulernissaat, taamatut inuiaqatigiinni LGBTQIA+ inuit assigiimmik pisinnaatitaaffeqalernissaat aamma katsorsarneqarnissamut periarfissaat anguniarlugit.
- LGBTQIA+-imut tunngasunik atuartitsinermi aalajangersimasumik Kalaallit Nunaanni meeqqat atuarfiini aamma ilinniarnertuunngorniartinnit sammisassatut ilanngunneqassasut.
- Meeqqat atuarfiini kinguaassiuutit pillugit atuartitsineq pinngitsoorani atuartitsissutigineqartarnissaat aamma ingerlaavartumik misissorneqartassasoq, nalilersoqqinneqartarluni aamma eqqarsaatigeqqinneqartarluni.

NOTER

- 1 Danmarkip naalagaaffiata inatsisaani tunngaviusuni § 70-imi kinaassusersiunnginnissamut illersuipput una pillugu “kinaluunniit upperisani nagguigisaniluunniit” (§ 70), paragrafini 74-imi aamma 75-imi pineqarput inuussutissarsiuteqarnissamut kikkut tamat assigiimmik periarfissaqarnissaat.
Angutit arnallu naligiissitaanissaat pillugu Inatsisartut Inatsisaanni nr. 3, 29. november 2013-imeersumi illersorneqarpoq, taamaattorli sulinermut tunngatillugu tamanna angutit arnallu naligiissitaanissaannut tunnganerulluni.
Pinerluttulerinermi inatsimmi § 100 siorasaarinermit, asissuinermit aamma nikanarsaanermik oqaaseqarnermit aamma tamanut imaluunniit inunnut amerlasuunut siaruarternissaq imaluunniit inuit eqimattat nikanarsarniarlugit nagguiat, amiisa qalipaataat, inuiaassusiat, kingoqqisuunerat, upperisaat imaluunniit kinguaassiutinut tunngasutigut sumut samminerat pissutigalugu taamaaliorneqarnissaat illersorneqarpoq.
- 2 Johns et al., 2019; Johns et al., 2020
- 3 “2023 U.S. National Survey on the Mental Health of LGBTQ Young People”, The Trevor Project, <https://www.thetrevorproject.org/survey-2023/>
- 4 “Den eneste skeive i bygda? Unge lhbt-personers bruk av kommunale helsetjenester”, Elisabeth Stubberud, Lin Prøitz og Hasti Hamidiasl
- 5 <https://www.thetrevorproject.org/survey-2023/>

ILANNGUSSAQ 1: KINGUAASSIUTINUT TUNNGASUTIGUT SUMUT SAMMIVEQARNEQ AAMMA KINGUAASSIUTITIGUT ILISARNAAT PILLUGIT APEQQUTINIK ILUSILERSUINERNUT ASSERSUUTIT

“Illit kinguaassiutininut tunngasutigut sumut sammiveqarnerit qanoq nassuiassaviuk?”

- 1) Anguteqammik/arnaqammik atoqateqartartoq
- 2) Angutininik aamma arnanik atoqateqartartoq
- 3) Suaiaassuteqatiminoortuunngitsaq
- 4) Kinguaassiutitiginut atoqateqarnissamut kajumissuseqanngitsaq
- 5) Taaneqartut arlaannut ilanngilanga. Itisileruk:
- 6) Ilisimatitsissutiginissaa kissaatiginngilanga

“Kinguaassiutitiginut ilisarnaatit qanoq nassuiassaviuk?”

- 1) Suaiaassuteqatiminoortuunngitsuuvunga
- 2) Anguteqammik/arnaqammik atoqateqartartuuvunga
- 3) Angutininik aamma arnanik atoqateqartartuuvunga
- 4) Kinguaassiutitiginut atoqateqarnissamut kajumissuseqanngitsuuvunga
- 5) Taaneqartut arlaannaannulluunniit uanga inississinnaanngilanga
- 6) Naluara/nalornissutigaa

“Kalaallit Nunaanni kikkut tamarmik inunngornerminni suaiaassusiat aalajangerneqartarpoq: nukappiaraq imaluunniit niviarsiaraq. Tamarmiunngillat, suaiaassutsimut imminnut toqqaassutigineqarsimasumut imminnut ilisarinnannngitsut. Illit inunngorninni suaiaassutsimut ilinnut toqqaarneqarsimasumut immiut tassaniittutut ilisarinnannavit?”

- 1) Naamik, uanga immiut allamik suaiaassuseqartutut immiut ilisarivunga, inunngorninni uannut toqqaarneqarsimasumut naleqqiullugu
- 2) Aap, uanga suaiaassutsimut uannut inunngorninni toqqaarneqarsimasumut immiut ilisarivunga
- 3) Alla. Itisileruk: _____
- 4) Ilisimatitsissutigerusunngilanga

“Illit suaiaassutsinnit allaanerusumik suaiaassuseqarlutit misigisimavit?”

- 1) Aap
- 2) Naamik
- 3) Naluara

“Illit inunngorninni qanoq suaassilerneqarpit?”

- 1) Angut
- 2) Arnaq
- 3) Naluara

“Ullumikkut illit sorlermik suaassuseqartutut misigisimavit?”

- 1) Angutitut
- 2) Arnatut
- 3) Angutitut aamma arnatut
- 4) Angutituunngitsoq imaluunniit arnatuunngitsoq
- 5) Naluara

Periarfissaq allat tassaavoq apeqqutit matuma siulianiittut apeqqummut ataatsimut ataatsimoortinnissaat, tamatumuuna qulakkeerneqarpoq inuit LGBT+-imut attuumassuteqanngitsut, taamaallaat ataatsimik apeqqummik akisassaqaarnissaat:

Illit LGBT+-tut inuuneqartutut imminut kinaassusersivit?

- 1) Aap
- 2) Naamik
- 3) Ilisimatitsissutigerusunngilara

Tamatuma kingornatigut inuit, angertut, malitsigitinneqartumik apeqquteqarfigineqarput:

Illit imminut qanoq kinaassusersivit? Arlalinnik nalunaaqutsiisinnaavitit (X):

- 1) Anguteqammik/arnaqammik atoqateqartartoq
- 2) Angutiniq aamma arnanik atoqateqartartoq
- 3) Queer
- 4) Allatut suaassuseqartutut misigisimasoq
- 5) Suaassusermut arlaannut attuumanngitsoq
- 6) Arnatut angutitulluunniit imminut isiginngitsoq
- 7) Kinguaassiutitigut atoqateqarnissamut kajumissuseqanngitsoq
- 8) Allatut _____
- 9) Ilisimatitsissutigerusunngilara